

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 10.02.1993, sp. zn. 3 Cao 11/93, ECLI:CZ:VSPH:1993:3.CAO.11.1993.1

Číslo: 2/1995

Právní věta: Pro posouzení toho, zda žadatel o invalidní důchod splňuje zákonnou podmínku invalidity (§ 29 odst. 2 písm. c/ zákona č. 100/1988 Sb.) nebo částečné invalidity (§ 37 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb.) při pracovním úrazu nebo pro nemoc z povolání, je rozhodující dosavadní zaměstnání žadatele o důchod. Od 1.1.1993 (viz čl. VII. odst. 6 vyhlášky č. 30/1993 Sb.) se považuje za dosavadní zaměstnání to zaměstnání, jehož výkon vedl ke vzniku nemoci z povolání. Přitom se takto posuzuje od uvedeného data dosavadní zaměstnání, i když nemoc z povolání vznikla před tímto datem, vznikl-li dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 10.02.1993

Spisová značka: 3 Cao 11/93

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Důchod

Předpisy: 100/1988 Sb. § 29 ods. 2 písm. c
§ 37 ods. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozhodnutím bývalého Úřadu důchodového zabezpečení v Praze z 10.12.1990 byla zamítnuta navrhovatelova žádost o invalidní důchod úrazový s odůvodněním, že podle posudku posudkové komise Okresní správy sociálního zabezpečení v R. z 12.11.1990 není navrhovatel invalidní a invalidní důchod úrazový mu proto nenáleží.

V opravném prostředku navrhovatel namítal, že pracoval v podzemí dolů od roku 1966 do roku 1988, kdy byl z dolu vyřazen pro trvale zdravotně nepříznivý stav, a to ohrožení nemocí z povolání – zaprášením plic. Již předtím od roku 1987 pracoval v dole na jiném pracovišti, a to jako požárník, když do té doby pracoval jako horník – razič. Od vyřazení z dolu na povrch pracoval jako vazač. Od 1.5.1990 byla u něho zjištěna nemoc z povolání – silikóza plic a jelikož jeho zdravotní stav se stále zhoršuje, je přesvědčen o své nezpůsobilosti k výkonu jakékoli práce.

Krajský soud v Ostravě opravnému prostředku navrhovatele nevyhověl a přezkoumávané rozhodnutí potvrdil svým usnesením z 21. 8.1991, když vycházel zejména z posudku posudkové komise

Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky v O. z 18.4.1991, doplněného posudkem téže komise z 12.7.1991. Soud tak zjistil, že navrhovatel je vyučen zedníkem, v tomto oboru pracoval dva roky a poté od roku 1966 pracoval na dole F. v O. v 6. kvalifikační třídě. V roce 1987 byl přeřazen v dole na méně prašné prostředí a k 30.9.1988 byl vyřazen z dolu na povrch a ukončil na dole pracovní poměr. Dále pracoval jako vazač u podniku B. Z citovaných posudků soud zjistil, že navrhovatel byl z dolu vyřazen pro ohrožení nemocí z povolání, tedy z preventivních důvodů, přičemž toto ohrožení bylo již důvodem jeho přeřazení na jinou práci v podzemí v roce 1987. V době vyřazení z podzemí nelze u navrhovatele prokázat dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Rozhodnutím oddělení nemocí z povolání ZÚNZ v K. ze 7.8.1990 byla u navrhovatele hlášena uhlokopská pneumokonióza prostá jako nemoc z povolání reklasifikací od 1.5.1990. Navrhovatel je dále léčen pro jiná obecná onemocnění, která jsou komplikací těžké nadváhy. Navrhovatelův zdravotní stav je hodnocen jako dlouhodobě nepříznivý, který jej omezuje pro práce v riziku fibrogenního prachu, pro práce v nočních směnách a pro fyzicky nadměrně těžkou práci. Soud tak dospěl k závěru, že navrhovatel nesplňuje podmínky invalidity podle ustanovení § 29 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. s tím, že navrhovatel není neschopen soustavného zaměstnání, může i nadále vykonávat zaměstnání vazače, které soud hodnotil jako navrhovatelovo zaměstnání dosavadní, když dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav byl u navrhovatele prokázán zjištěním nemoci z povolání v době, kdy již zaměstnání závozníka - vazače vykonával. Soud prvního stupně dále uzavřel, že u navrhovatele nejde ani o částečnou invaliditu podle ustanovení § 37 odst. 2 a 3 téhož zákona, protože jeho dosavadním zaměstnáním není zaměstnání důlní, ale zaměstnání vazače, které je schopen vykonávat i nadále, a dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav mu ani značně neztěžuje obecné životní podmínky.

K odvolání navrhovatele bylo toto usnesení soudu prvního stupně zrušeno usnesením bývalého Nejvyššího soudu České republiky z 18.11.1991, sp. zn.11Co 309/91, a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Odvolací soud ve svém usnesení upozornil na rozporuplnost a nepřesvědčivost posudku posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky v O. z 18. 4.1991 i jeho doplňku z 12. 7.1991, když v prvním posudku komise uvedla, že v době vyřazení z dolu nelze u navrhovatele prokázat dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, který by mu nedovoľoval výkon tehdejšího důlního zaměstnání. V závěru posudku pak je konstatováno, že u navrhovatele jde o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, který vznikl v souvislosti se zjištěním nemoci z povolání. V doplňujícím posudku pak komise konstatovala, že od posouzení v roce 1987 nedošlo u navrhovatele ke změnám zdravotního stavu a za takovou změnu nelze považovat ani vyhlášenou nemoc z povolání. K odstranění těchto nejasností bylo stanoveno, aby soud prvního stupně vyslechl navrhovatele k náplni jeho práce vazače - závozníka, zjistil podrobný popis a náplň těchto prací a pak požádal příslušnou posudkovou komisi o vypracování nového posudku, v němž by bylo uvedeno, jak se vyvíjel navrhovatelův zdravotní stav, kdy vznikl dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, v čem tkví rozdíl mezi nynějším navrhovatelovým zdravotním stavem a jeho stavem v době vyřazení z dolu na povrch, případně přeřazení v roce 1987, jak se na dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu podílí navrhovatelovo obecné onemocnění a jak nemoc z povolání a zda je navrhovatel skutečně schopen vykonávat nynější zaměstnání za předpokladu, že komise setrvá na závěru, že navrhovatelovým dosavadním zaměstnáním není zaměstnání v dole.

Soud prvního stupně doplnil řízení v naznačených směrech a poté přezkoumávané rozhodnutí opětovně potvrdil rozsudkem z 19.10.1992. Vycházel přitom z výpovědi navrhovatele slyšeného jako účastník řízení k důkazu, z listinných důkazů o náplni práce vazače - závozníka, z doplňujícího posudku posudkové komise ministerstva práce a sociálních věcí České republiky v O. z 19. 2.1992 a ze znaleckého posudku znalce MUDr. L. H. z 9. 9.1992. Soud tak zjistil, že navrhovatel přes dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je schopen výkonu soustavného zaměstnání, při dodržení omezení práce v riziku fibrogenního prachu a práce v nočních směnách, a to bez nebezpečí zhoršení zdravotního stavu jeho výkonem. Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav vznikl u navrhovatele k 1.5.1990 zjištěním nemoci z povolání, takže podle ustanovení § 20 odst. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb. je

navrhovatelovo dosavadní zaměstnání závozník - vazač. Tuto práci může navrhovatel vykonávat i nadále. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že navrhovatel nesplňuje podmínky invalidity podle ustanovení § 29 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., a to ani z důvodu nepřiměřenosti zaměstnání, neboť je schopen vykonávat své dosavadní zaměstnání závozníka - vazače. Stejně tak není navrhovatel ani částečně invalidní podle ustanovení § 37 odst. 2, 3 téhož zákona, neboť své dosavadní zaměstnání může vykonávat bez zvlášť ulehčených pracovních podmínek a tedy také bez podstatného poklesu výdělku. Soud prvního stupně z uvedených důvodů přezkoumávané rozhodnutí jako věcně správné potvrdil.

Ve svém odvolání proti uvedenému rozsudku navrhovatel namítal nesprávnost skutkových zjištění, když soud vycházel ze stanoviska posudkové komise a znalce, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav navrhovatele vznikl k 1.5.1990, kdy došlo k reklasifikaci dřívějšího ohrožení nemocí z povolání na nemoc z povolání. Poukazoval na to, že jestliže jeho zdravotní stav ve vztahu k nemoci z povolání byl podle výpovědi znalce stejný jak v roce 1987, tak k 1. 5.1990, pak nemoc z povolání existovala u něho již v roce 1987 a v tomto roce také vznikl dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. V té době navrhovatel vykonával práci pomocného havíře v dole, takže toto zaměstnání je třeba považovat za zaměstnání dosavadní. Navrhovatel poznamenává, že posudkové komise jednaly bez účasti odborníka na nemoci z povolání a rovněž znalec není z tohoto oboru. Navrhovatel upozorňoval na další svá obecná onemocnění, která v návaznosti na nemoc z povolání způsobují, že není schopen v podstatě žádné práce a rovněž rekvalifikace nepřipadá ze zdravotního hlediska v úvahu. Navrhovatel v odvolání dále namítal, že po celou dobu své pracovní činnosti, kromě základní vojenské služby, vykonával práci horníka. Byl sice evidován v 6. kvalifikační třídě, ale placen byl za práci v 7. třídě. I když byl veden jako pomocník havíře, je na něho nutno hledět jako na havíře. Navrhoval proto zrušení napadeného rozsudku a provedení dalších důkazů, nejlépe znalcem z oboru nemocí z povolání, který by se měl jednoznačně vyjádřit ke vzniku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a nemoci z povolání.

Vrchní soud v Praze zrušil rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení k novému rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek soudu prvního stupně i dosud provedené řízení a dospěl k závěru, že skutkový stav zjištěný soudem prvního stupně neposkytuje vzhledem k nové právní úpravě dostatečné podklady pro možné potvrzení nebo změnu napadeného rozsudku.

Základní podmínkou invalidity (částečné invalidity) je dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Je nepochybné, že navrhovatel tuto podmínku splňuje, což bylo potvrzeno jak posudky posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky v O., tak znaleckým posudkem. Nepochybná je rovněž skutečnost, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav navrhovatele vznikl následkem nemoci z povolání. Sporné je však datum vzniku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a s tím související otázka dosavadního navrhovatelova zaměstnání.

Soud prvního stupně nepochybil, jestliže při svém rozhodování vycházel především z posudků uvedené posudkové komise, zejména pak z doplňujícího posudku ze dne 19.2.1992, neboť tato komise je orgánem povolaným ze zákona (do 31.12.1991 to bylo podle ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 114/1988 Sb. ve znění zákona č. 210/1990 Sb., od 1.1.1992 je tomu tak podle ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.) jak k celkovému posouzení zdravotního stavu a dochované pracovní schopnosti navrhovatele, tak zejména k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě (částečné invaliditě), jejím vzniku a případné souvislosti s pracovním úrazem(nemocí z povolání). Posudky uvedené komise hodnotil soud prvního stupně podle zásad stanovených v § 132 o. s. ř., a to i v souvislosti se znaleckým posudkem znalce MUDr. L. H. z 9. 9.1992, který závěry komise potvrdil.

Stejně jako soud prvního stupně nemá ani odvolací soud důvod pochybovat o správnosti posudkového závěru, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav vznikl u navrhovatele zjištěním nemoci z povolání, tedy dnem 1.5.1990. Nemoc z povolání – uhlokopská pneumokonióza prostá – nebyla zjištěna na základě změněného zdravotního stavu navrhovatele, nýbrž překlasifikací retikulace plicní (jako ohrožení nemocí z povolání) administrativním opatřením Ministerstva zdravotnictví České republiky, a to k uvedenému datu 1.5.1990, nikoliv však zpětně.

Navrhovatel se domáhá přiznání invalidního důchodu podle ustanovení § 29 odst. 2 písm. c) zákona č. 100/1988 Sb., neboť je přesvědčen, že zaměstnání, která může vykonávat na povrchu, jsou společensky nepřiměřená k zaměstnání horníka.

Pro posouzení, zda navrhovatel splňuje tuto zákonnou podmínku invalidity, případně zda je navrhovatel alespoň částečně invalidní podle ustanovení § 37 odst. 2 citovaného zákona, je rozhodující ujasnění otázky, jaké je navrhovatelovo dosavadní zaměstnání.

Podle ustanovení § 20 odst. 1, věta třetí, vyhlášky č. 149/1988 Sb. (ve znění platném do 31.12.1992), vznikl-li dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání, považuje se za dosavadní to zaměstnání, při jehož výkonu úraz vznikl nebo byla zjištěna nemoc z povolání.

Soud prvního stupně vycházel z této, v době jeho rozhodování platné, právní úpravy a stanovil, že dosavadním zaměstnáním navrhovatele je zaměstnání závozníka – vazače.

Vyhláškou č. 30/1993 Sb., o změnách některých prováděcích předpisů v nemocenském a sociálním zabezpečení (čl. VI bod 17), došlo ke změně citovaného ustanovení tak, že s účinností od 1.1.1993 ustanovení § 20 odst. 1, věta třetí, vyhlášky č. 149/1988 Sb. zní takto: „Vznikl-li dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání, považuje se za dosavadní to zaměstnání, při jehož výkonu úraz vznikl, nebo jehož výkon vedl ke vzniku nemoci z povolání.“ Přitom podle ustanovení čl. VII odst. 6 vyhlášky č. 30/1993 Sb. se podle této vyhlášky posuzuje od 1. 1. 1993 dosavadní zaměstnání, i když nemoc z povolání vznikla před tímto datem.

Vzhledem k této nové právní úpravě, která svědčí ve prospěch navrhovatele, je proto třeba otázku dosavadního zaměstnání navrhovatele znovu posoudit.

Za tím účelem soud prvního stupně v dalším řízení znovu vyslechne navrhovatele k průběhu jeho pracovního zařazení v dole, a to i s ohledem na navrhovatelovu námitku, uvedenou v odvolání, a rovněž vyžádá od bývalého zaměstnavatele, u něhož navrhovatel pracoval v podzemí, podrobnou zprávu o skutečné náplni práce navrhovatele, jeho pracovním zařazení a dosažené kvalifikaci. Poté soud požádá příslušnou posudkovou komisi o vypracování nového posudku, v němž komise posoudí navrhovatelovu invaliditu z hlediska nové právní úpravy. Soud prvního stupně provede podle potřeby ještě další důkazy ke zjištění skutečného stavu věci tak, aby mohl znovu rozhodnout v souladu s uvedenou legislativní změnou.

Za této situace nezbylo odvolacímu soudu než napadený rozsudek soudu prvního stupně zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 221 odst. 1 písm. a/, odst. 2 o. s. ř.) a k novému rozhodnutí.

V novém rozhodnutí ve věci rozhodne soud prvního stupně též o nákladech tohoto odvolacího řízení.